

Innspill til behandlingen av Finansmarkedsmeldingen 2025

Sparebankforeningen takker for muligheten til å gi innspill til Finanskomiteens behandling av Finansmarkedsmeldingen 2025.

Meldingen berører en rekke sentrale temaer for norsk finansnæring. Vi ønsker å rette oppmerksomheten mot et punkt som omtales relativt kort i meldingen, men som kan ha stor og langsiktig betydning for det norske banksystemet: Oppfølgingen av Sparebankutvalgets utredning (NOU 2024:22) og forholdet til EUs kapitalkravsregelverk (CRR).

Sparebankene har en unik plass og funksjon i det norske samfunnet, og har over tid vist seg å være både stabiliserende og verdiskapende. For at denne modellen skal kunne videreføres under stadig skjerpede europeiske krav, er det avgjørende at oppfølgingen fra norsk side skjer med politisk forståelse, strategisk kløkt og innsikt i sparebankenes egenart.

Vårt primærstandpunkt er tydelig: Vi ønsker ingen endringer rundt regelverket for egenkapitalbeviset. Modellen fungerer svært godt slik den er i dag, og oppfyller fullt ut alle krav.

Påstått kompleksitet gir ikke rettslig grunnlag for å endre regelverket

Kompleksitet synes å være hovedbegrunnelsen for at både de europeiske og norske banktilsynsmyndighetene (hhv EBA og Finanstilsynet) ønsker å endre dagens regelverk.

Egenkapitalbeviset representerer en sofistikert finansiell innovasjon som har balansert behovet for modernisering med ønsket om å bevare en banktradisjon til det beste for det norske samfunnet. Egenkapitalbeviset har gjort det mulig for sparebankene å hente inn kapital i markedet og samtidig bevare sin særegne identitet og samfunnsformål. På den måten har egenkapitalbeviset bidratt til å forme en norsk banksektor som både er robust og tett knyttet til lokal verdiskaping.

Modellen har stått seg i praksis i nesten 40 år. Markedet for egenkapitalbevis er velfungerende og transparent. Dersom investorer mente dette var for komplisert, ville attraktiviteten og prisnivået vist det. Det har de ikke gjort.

Dessuten; graden av kompleksitet har ingen betydning for hvorvidt kapitalstrukturen oppfyller kravene.

Sparebankforeningen har over tid vært tydelig på at det ikke finnes noe rettslig grunnlag for å kreve at egenkapitalbeviset og grunnfondskapitalen skal bære tap pari passu (på lik linje). Vi får bred støtte for dette synet blant andre fagmiljøer, både i Norge og Europa for øvrig. I likhet med oss, uttrykker disse miljøene også bekymring for at eventuelle endringer kan få utilsiktede konsekvenser og reagerer på manglende åpenhet fra EBAs side.

Finansdepartementet må ta en tydeligere rolle

I lys av dette er vi positive til at Finansdepartementet nå har sendt brev til Finanstilsynet og anmodet om at EBA skriftlig utdyper sitt rettslige grunnlag for vurderingen. Samtidig er vi bekymret for at ansvaret for oppfølgingen av denne saken plasseres i Finanstilsynet. Tilsynet har over tid uttrykt en grunnleggende skepsis til dagens regelverk og egenkapitalbeviset, senest i sin høringsuttalelse til NOU 2024:22. I likhet med både EBA og Sparebankutvalget, dokumenterer ikke Finanstilsynet det rettslige grunnlaget for endringene de foreslår. Dette til tross for at de rettslige innvendingene, som vi og flere andre fagmiljøer har fremmet, er godt kjent. Det gir oss liten grunn til å forvente en objektiv og prestisjefri oppfølging fra tilsynets side. Vi mener det vil være prinsipielt uheldig å legge det videre arbeidet, og dialogen med EBA, til et organ som har dokumentert standpunkt imot modellen. Det rokker ved tilliten til prosessen, og det setter sparebankenes rammevilkår i fare.

På denne bakgrunn vil Sparebankforeningen oppfordre Stortinget til å be Finansdepartementet om å ta en tydeligere rolle i dette arbeidet, for å sikre at norske posisjoner overfor EBA fremmes i tråd med de politiske føringene departementet selv har gitt. På grunn av sakens betydning og av hensyn til fremdriften, er behandlingen av Finansmarkedsmeldingen en god anledning til å gi en slik anmodning.

Når det står om den fremtidige strukturen i norsk banksektor, og de samfunnsmessige konsekvensene denne saken kan få over tid, bør ikke dette overlates til tilsynsfaglige vurderinger alene. Som lovgivende forsamling har Stortinget også en sentral rolle som garantist for en balansert, åpen og rettssikker prosess. Det forutsetter at den videre behandlingen av både Sparebankutvalgets forslag og EBAs vurdering skjer med full transparens, klare ansvarslinjer og politisk eierskap.

Avslutningsvis vil vi understreke at Sparebankforeningen mener det er positivt at både regjering og Storting bruker den tiden som er nødvendig for å behandle utredningen grundig og sikre at endringer skjer på et korrekt rettslig og politisk grunnlag. Det er avgjørende at norske myndigheter tar nødvendige grep for å sikre at EBA har reell forståelse for hvordan kapitalstrukturen i norske sparebanker faktisk fungerer og hvilke konsekvenser det vil kunne få dersom man presser frem endringer som i praksis svekker sparebankmodellen.

For ordens skyld: Sparebankforeningen har ikke inntatt konkluderende posisjon i spørsmålet om dagens kundeforhold, som også er berørt i NOU 2024:22.

Med vennlig hilsen

Therese Riiser

Administrerende direktør

Sparebankforeningen